

Nr 216.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1921 kl. 12 m.

Memorial i anledning av kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande statsutskottets förslag till sammanjämkning mellan kamrarnes stridiga beslut i fråga om anslag för barnmorskeundervisningen.

(3:e avd.)

I en den 4 februari 1921 dagtecknad proposition, nr 65, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, hade Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över social-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels höja det under rubriken »Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen» upptagna ordinarie anslag med 34,023 kronor, varigenom samma anslag, nu 38,680 kronor, kommer att uppgå till 72,703 kronor;

dels å tilläggsstat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, därav 500 kronor till vardera barnmorskeläroanstalten för anskaffande och vidmakthållande av undervisningsmateriel samt 2,000 kronor till fullständigande av den till barnmorskeläroanstalten i Göteborg hörande lärosalens möblering och utrustning m. m.;

dels ock till anordnande av repetitionskurser för barnmorskor å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 15,500 kronor.

I sammanhang med förevarande proposition hade utskottet till behandling förehaft *dels* två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *H. Rogberg* (nr 164) och den andra inom andra kammaren av herr *F. Block* (nr 258), vari hemstälts, att riksdagen vid meddelande av anslag för barnmorskeundervisningen enligt Kungl. Maj:ts proposition måtte beträffande lärotidens längd uttala sig för att densamma ökas från ett år till ett och ett halvt år i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna två år, *dels ock* en inom andra kammaren av herrar *F. Kaijser* och *A. Gustafson* i Kasenberg väckt motion (nr 259), vari

föreslagits, dels att riksdagen måtte bevilja det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till barnmorskeundervisningen,

dels ock att riksdagen måtte uttala den önskan, att i en blivande ny stadga för barnmorskeundervisningen måtte föreskrivas, att för inträde vid statens undervisningsanstalter för barnmorskor skall fordras dels fullständigt genomgången folkskolekurs, dels en mindre, genomgången godkänd provkurs,

att denna provtjänstgöring skall så vitt möjligt äga rum omedelbart före den ordinarie kursens början, samt

att utbildningskursens längd, provtjänstgöring och kursen i spädbarnsvård inberäknad, ej må överstiga 1 $\frac{1}{2}$ år.

I sitt utlåtande nr 37 hade utskottet i anledning av dessa förslag anfört och hemställt följande:

»Det förslag till reformering av nu gällande bestämmelser rörande utbildning av barnmorskor, Kungl. Maj:t framlagt, har utskottet funnit välbetänkt och av beskaffenhet att kunna bifallas.

I likhet med departementschefen anser utskottet sålunda, att det nuvarande omständliga förfarings sättet vid barnmorskeelevernas antagande bör kunna i väsentlig mån förenklas och synes det utskottet vara ur praktisk synpunkt lämpligast, att antagandet i fråga överflyttas från medicinalstyrelsen till vederbörande lärare vid läroanstalt, där barnmorskeundervisning bedrives. Det synes utskottet ock uppenbart, att ett gott urval av elever icke utan svårighet kan komma till stånd, därest icke aspiranterna erhålla tillfälle till provtjänstgöring, på sätt redan med tillfredsställande resultat äger rum i fråga om sjuksköterskor. Att denna provtjänstgöring kommer att förläggas omedelbart före den egentliga kursens början, anser utskottet vara självfallet.

Vad härefter angår inträdesfordringarna till de kurser, varom nu är fråga, har utskottet funnit det av medicinalstyrelsen framlagda och av departementschefen förordade förslaget härutinnan lämpligt avvägt. Mot motionärerna Kajsers och Gustafssons mening att fullständigt genomgången folkskolekurs samt en mindre provkurs skulle vara fullt tillräckligt att sätta eleverna i stånd att under den härför avsedda tiden tillägna sig de kunskaper, som måste krävas av en barnmorska, står barnmorskelärarnas och barnmorskornas erfarenhet om motsatsen. Det må ock förtjäna framhållas, hurusom för ett flertal elever en avsevärd tidrymd förlupit mellan folkskolekursens avslutande och tidpunkten för inträdet vid barnmorskeläroanstalt och att sålunda dessas skolkunskaper delvis förflyktigats. Utskottet, som på grund av ovan angivna skäl icke kan biträda motionärernas hemställan, får sålunda, särskilt med hänsyn

till det sätt, varpå inhämtandet av det erforderliga måttet av kunskaper enligt propositionen underlättas, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag härutinnan.

I fråga om längden av den utbildningskurs, som för utbildande av fullt kompetenta barnmorskor bör vara föreskriven såsom minimum, hava olika meningar förekommit. Medicinalstyrelsen, föreståndarna för barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg samt ovanberörda motionärer göra sålunda gällande, att utbildningstiden icke må överstiga ett och ett halvt år, under det att ett flertal provinsialläkare, läraren vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm, doktor E. Bovin, samt barnmorskorna själva med skärpa hålla före, att utbildningstiden bör bestämmas till två år. Departementschefen, som ansett ett bestämmande av utbildningstiden för barnmorskorna till allenast ett och ett halvt år icke stå i god överensstämmelse med den ståndpunkt, statsmakterna intagit till frågan om sjuksköterskornas utbildningstid, har likaledes förordat en tvåårig utbildningskurs. Enligt vad till utskottets kännedom kommit, har ock f. d. barnmorskeläraren, professorn E. Essen-Möller i Lund, som förut haft en annan uppfattning härutinnan, numera kommit till samma åsikt. Svenska läkaresällskapets sektion för obstetrik och gynekologi har likaledes i ett utskottet tillhandakommet meddelande uttalat, att sektionen, under betonande av den mycket självständiga verksamhet, som tillkomme och alltid måste tillkomma barnmorskorna, beträffande utbildningstiden särskilt ville framhålla, att den icke bör understiga den av Kungl. Maj:t nu föreslagna av två år.

Vid det övervägande, utskottet ägnat denna fråga, har utskottet ansett de starkaste skälen tala för, att utbildningstiden sättes till två år. Med allt beaktande av, att studietiden och de därmed för eleverna förenade kostnaderna icke ökas utöver vad som i sådant hänseende är oundgängligen nödvändigt, måste det nämligen anses vara en angelägenhet av största vikt, att barnmorskorna, vilkas verksamhet, särskilt då de äro anställda såsom distriktsbarnmorskor på landet, ofta är av självständig art, erhålla en så fullgod utbildning som möjligt och torde utbildningstiden för den skull icke böra bestämmas kortare än den för sjuksköterskor fastslagna. I praktiskt och organisatoriskt hänseende måste ock, på sätt departementschefen uttalat, en tvåårig utbildningstid äga avsevärda fördelar framför en kurs på ett och ett halft år. En svår olägenhet ur undervisningssynpunkt med kurser av sistnämnda slag är sålunda, enligt vad som framhålles av medicinalstyrelsen, att kurserna måste börja på olika tider olika år i perioder av tre år, så mycket mera som ständigt tvenne kurser, en äldre och en yngre skola vara i gång, vilket är för sjukvården å anstalterna erforderligt. På sätt

departementschefen framhållit, avlägsnas denna olägenhet genom utbildningstidens bestämmande till två år.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt i föreliggande proposition föreslagit angående ändringar i den nu gällande kursplanen för barnmorskeundervisningen, i fråga om repetitionskurser för barnmorskor samt rörande anslag till barnmorskeläroanstalterna har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen må

a) höja det under rubriken »Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen» upptagna ordinarie anslag med 34,023 kronor, varigenom samma anslag, nu 38,680 kronor, kommer att uppgå till 72,703 kronor;

b) å tilläggsstat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, därav 500 kronor till vardera barnmorskeläroanstalten för anskaffande och vidmakthållande av undervisningsmateriel samt 2,000 kronor till fullständigande av den till barnmorskeläroanstalten i Göteborg hörande lärosalens möblering och utrustning m. m.;

c) till anordnande av repetitionskurser för barnmorskor å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 15,500 kronor;

d) förklara, att herrar Rogbergs och Blocks samt Kaijsers och Gustafsons ovanberörda motioner må anses besvarade genom vad utskottet ovan anført.»

Första kammaren biföll vad utskottet sålunda hemställt, under det att andra kammaren biföll den av herrar Kaijser och Gustafson i Kasenberg i ämnet väckta motionen.

I med anledning härav avgivet memorial nr 183 anförde utskottet följande:

»Kamrarnes beslut skilja sig således från varandra dels beträffande inträdesfordringarna till kurserna för utbildande av barnmorskor dels ock beträffande längden av den utbildningskurs, som för utbildande av fullt kompetenta barnmorskor bör vara föreskriven såsom minimum.

De olika beslut, vari kamrarna sålunda stannat, synas lämpligast kunna sammanjämkas på sådant sätt, att fordringarna för inträde i barnmorskekurserna bestämmas i enlighet med motionärerna Kaijsers och Gustafsons förslag samt att utbildningstiden bestämmas till två år, i vilken tid dock jämväl skall ingå provtjänstgöring och kurs i spädbarnsvård.

Utskottet får alltså hemställa,

att kamrarna må godkänna följande yttrande och förslag rörande Kungl. Maj:ts förevarande framställning:

Det förslag till reformering av nu gällande bestämmelser rörande utbildning av barnmorskor, Kungl. Maj:t framlagt, har utskottet funnit sig kunna i huvudsak förorda.

I likhet med departementschefen anser utskottet sålunda, att det nuvarande omständliga förfaringssättet vid barnmorskeelevernas antagande bör kunna i väsentlig mån förenklas, och synes det utskottet vara ur praktisk synpunkt lämpligast, att antagandet i fråga överflyttas från medicinalstyrelsen till vederbörande lärare vid läroanstalt, där barnmorskeundervisning bedrives. Det synes utskottet ock uppenbart, att ett gott urval av elever icke utan svårighet kan komma till stånd, därest icke aspiranterna erhålla tillfälle till provtjänstgöring, på sätt redan med tillfredsställande resultat äger rum i fråga om sjuksköterskor. Att denna provtjänstgöring kommer att förläggas omedelbart före den egentliga kursens början, anser utskottet vara självfallet.

Vad härefter angår inträdesfordringarna till de kurser, varom nu är fråga, har utskottet emellertid funnit sig icke kunna ansluta sig till vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit, utan har utskottet i likhet med motionärerna Kaijser och Gustafson ansett, att fullständigt genomgången folkskolekurs bör vara tillräcklig för inträde till berörda kurser.

I fråga om längden av den utbildningskurs, som för utbildande av fullt kompetenta barnmorskor bör vara föreskriven såsom minimum, hava olika meningar förekommit. Dels har det sålunda framhållits, att utbildningstiden icke må sättas lägre än två år dels har ock gjorts gällande, att samma tid icke må överstiga ett och ett halvt år.

Vid det övertvägande, utskottet ägnat denna fråga, har utskottet ansett de starkaste skälen tala för, att utbildningstiden sättes till två år, däri dock inberäknad den tid, som åtgår för provtjänstgöring och kursen i spädbarnsvård. Med allt beaktande av, att studietiden och de därmed för eleverna förenade kostnaderna icke ökas utöver vad som i sådant hänseende är oundgängligen nödvändigt, måste det nämligen anses vara en angelägenhet av största vikt, att barnmorskorna, vilkas verksamhet, särskilt då de äro anställda såsom distriktsbarnmorskor på landet, ofta är av självständig art, erhålla en så fullgod utbildning som möjligt. I praktiskt och organisatoriskt hänseende måste ock, på sätt departementschefen uttalat, en tvåårig utbildningstid äga avsevärda fördelar framför

en kurs på ett och ett halft år. En svår olägenhet ur undervisnings-synpunkt med kurser av sistnämnda slag är sålunda, enligt vad som framhålles av medicinalstyrelsen, att kurserna måste börja på olika tider olika år i perioder av tre år, så mycket mera som ständigt tvenne kurser, en äldre och en yngre, skola vara i gång, vilket är för sjukvården å anstalterna erforderligt. På sätt departementschefen framhållit, avlägsnas denna olägenhet genom utbildningstidens bestämmande till två år.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt i föreliggande proposition föreslagit angående ändringar i den nu gällande kursplanen för barnmorskeundervisningen, i fråga om repetitionskurser för barnmorskor samt rörande anslag till barnmorskeläroanstalterna har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen må

a) höja det under rubriken »Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen» upptagna ordinarie anslag med 34,023 kronor, varigenom samma anslag, nu 38,680 kronor, kommer att uppgå till 72,703 kronor;

b) å tilläggsstat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, därav 500 kronor till vardera barnmorskeläroanstalten för anskaffande och vidmakthållande av undervisningsmateriel samt 2,000 kronor till fullständigande av den till barnmorskeläroanstalten i Göteborg hörande lärosalens möblering och utrustning m. m.;

c) till anordnande av repetitionskurser för barnmorskor å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 15,500 kronor;

d) förklara, att herrar Rogbergs och Blocks samt Kaijsers och Gustafsons ovanberörda motioner må anses besvarade genom vad utskottet ovan anført.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag, har första kammaren bifallit, men andra avslagit denna hemställan.

*Utskottets
yttrande.*

Genom kamrarnas sålunda fattade skiljaktiga beslut ifråga om den av utskottet föreslagna sammanjämkningen måste frågan om ny organisation av barnmorskeundervisningen anses hava vid denna riksdag förfallit.

Emellertid hava kamrarne, enligt vad ovan erinrats, sammanstämmande, fastän under olika förutsättningar, beviljat de av Kungl. Maj:t för barnmorskeundervisningen äskade anslagen. Vid sådant förhållande lära dessa anslag böra få av Kungl. Maj:t disponeras för uppehållande av undervisningen enligt den nuvarande organisationen.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må förklara hinder ej möta för Kungl. Maj:t att av de av riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 65 beviljade anslagen för barnmorskeundervisningen använda erforderliga belopp för uppehållande av denna undervisning i enlighet med nuvarande organisation av densamma.

Stockholm den 10 juni 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, A. C. Lindblad, Ollas A. Ericsson, H. F. Lamm, J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. M. Bäckström, J. L. Widell, C. G. Ekman, E. A. Hallin, C. I. Asplund* och *J. Nilsson* i Malmö samt
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund, J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud, S. E. J. Lübeck, W. Bäckström, K. E. W. Söderhielm, F. T. Hamrin* och *J. E. Andersson* i Ovanmyra.
